

Povijesni pregled razvoja sportskog novinarstva

Vučić, Nadja

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:282139>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-09**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet političkih znanosti

Preddiplomski studij novinarstva

Nadja Vučić

**POVIJESNI PREGLED RAZVOJA SPORTSKOG
NOVINARSTVA**

ZAVRŠNI RAD

Zagreb,

2024.

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet političkih znanosti

Preddiplomski studij novinarstva

POVIJESNI PREGLED RAZVOJA SPORTSKOG NOVINARSTVA

ZAVRŠNI RAD

Mentorica: doc. dr. sc. Dunja Majstorović Jedovnicki

Studentica: Nadja Vučić

Zagreb,

rujan 2024.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. SPORTSKO NOVINARSTVO.....	2
2.1. POVIJESNI PREGLED SPORTSKOG NOVINARSTVA.....	2
3. OBLICI SPORTSKOG NOVINARSTVA.....	6
3.1. SPORTSKO NOVINARSTVU U TISKU.....	6
3.2. SPORTSKO NOVINARSTVO NA RADIJU	6
3.3. SPORTSKO NOVINARSTVO NA TELEVIZIJI.....	8
3.4. SPORTSKO NOVINARSTVO NA INTERNETU	8
4. SPORTSKI NOVINAR.....	11
5. SPORTSKO NOVINARSTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ	14
6. ŽENE U NOVINARSTVU	17
7. ZAKLJUČAK.....	20
8. LITERATURA	22

1. UVOD

Sportsko novinarstvo je posebna grana novinarstva koja se bavi izvještavanjem o sportskim događajima i temama vezanim uz sport. Njegov razvoj od početaka do danas reflektira šire promjene u medijskom sektoru i društvu. Od skromnih početaka s pisanim medijima i radijem, preko televizijskih prijenosa pa sve do digitalnog doba u kojem internet i društvene mreže igraju ključnu ulogu, sportsko novinarstvo je prošlo kroz značajne transformacije koje su oblikovale način na koji se sport prikazuje i percipira.

Počeci sportskog novinarstva u Hrvatskoj i globalno bili su obilježeni ključnim trenucima i inovacijama koje su utjecale na način na koji se sport prikazuje i doživljava. Prvi sportski prijenosi na radiju i televiziji, novinari poput Mladen Delića u Hrvatskoj te kasniji razvoj digitalnih platformi i interneta, značajno su oblikovali ovaj segment novinarstva. Uspostava novih medija i tehnologija donijela je ne samo promjene u načinu izvještavanja, već i u pristupu i sadržaju sportskih reportaža.

Ovaj rad pruža sveobuhvatan pregled povijesti sportskog novinarstva, analizirajući ključne trenutke i osobe koje su imale presudnu ulogu u njegovom razvoju. U središtu analize nalazi se evolucija sportskog novinarstva kroz različite medijske platforme, s naglaskom na razvoj u Hrvatskoj, ali i u globalnom kontekstu.

Posebna pažnja posvećuje se i ulozi žena u sportskom novinarstvu, istražujući njihovu ulogu u sportskom novinarstvu, kako globalno, tako i unutar Hrvatske. Analizirat će se kako su žene doprinosile razvoju sportskog novinarstva unatoč početnim preprekama i izazovima te kako su njihovi doprinosi oblikovali ovaj specifični segment medijskog izvještavanja.

Rad će obuhvatiti kako su tehnološke inovacije, promjene u medijskom pejzažu i društvene prilike utjecale na način na koji se sport prikazuje i doživljava te kako su ti faktori oblikovali sportsku novinarsku praksu.

2. SPORTSKO NOVINARSTVO

Sportsko novinarstvo je specifična grana novinarstva koja obuhvaća najavu, prijenos uživo, komentiranje i analizu sportskih događaja. Ključni elementi ovog procesa uključuju same sportske događaje i sudionike, medije, sportske novinare te publiku koja prati te sadržaje (Vasilj, 2014:23).

Sportsko novinarstvo je izuzetno zahtjevna i kompleksna grana novinarstva koja nosi brojne izazove. Malović (2005: 305) ističe da, za razliku od novinara koji izvještavaju o školstvu ili zdravstvu i ne sudjeluju direktno u aktivnostima koje prate, sportski novinari su u stalnom kontaktu sa sportom ili klubom koji prate, doslovno živeći njihovim životom.

Izvještavanje o sportu može biti izazovno zbog kritika na račun pristranosti, primanja mita i neobjektivnosti. Sportsko novinarstvo često se doživljava kao manje važno i profesionalno zbog specifičnih tema, etičkih izazova i nedostatka formalne edukacije. Prema Weedonu i suradnicima, sportsko novinarstvo se ponekad pogrdno naziva "odjelom za igračke" zbog toga što uspjeh priča na digitalnim platformama često ovisi o broju klikova, a ne o kvaliteti novinarstva. Ipak, sportsko novinarstvo sve više dobiva na važnosti, prelazeći iz "odjela za igračke" u ključni sektor koji značajno doprinosi prihodima medija i angažmanu publike (Weedon et al., 2016: 1-2).

Danas se često vjeruje da su sportske teme dio svijeta zabave i slavnih, no one su već dugo prepoznate kao važna i zasebna kategorija u medijima. Sport privlači veliku medijsku pažnju, uz brojne specijalizirane publikacije poput novina, radijskih i televizijskih postaja, kao i posebne kanale, emisije i časopise. Sport je postao središnji dio medijskog sadržaja, često nadmašujući političke i ekonomske teme po popularnosti kod široke publike (Malović, 2005:305).

Globalizacija je značajno potaknula širenje sporta kroz medije, no već od samih početaka sporta, mediji su bili neraskidivo povezani s njim, a sport je postao ključan dio medijskog sadržaja (Vasilj, 2014: 18).

2.1. POVIJESNI PREGLED SPORTSKOG NOVINARSTVA

Povijest sportskog novinarstva ima korijene u antičkom razdoblju. Prvi zapisi o sportskim događanjima potječu iz Rimskog carstva, gdje je Gaj Julije Cezar utemeljio *Actu Diurnu* (poznatu i kao *Acta populi/publica*). Ove antičke novine, u obliku uklesanih kamenih ploča, sadržavale su službena izvješća Senata te informacije o važnim društvenim događajima poput gladijatorskih borbi. Postavljene na Forum, bile su dostupne svima, a s vremenom su se prenosile i u druge gradove (Vasilj, 2014: 18).

Početak 19. stoljeća sport je imao malo prostora u tiskanim medijima, no s razvojem moderne sportske kulture u Viktorijanskoj Britaniji rastao je interes za sportsko izvještavanje. Zakon o markici ograničavao je novine na četiri stranice, pa je sport bio slabo zastupljen, osim konjičkih utrka. Ipak, neke novine kao *Weekly Dispatch* posvećivale su cijele stranice sportu, dok je *The Sporting Magazine* od 1792. nudio opsežna sportska izvješća, često povezana s kockanjem. Do 1820-ih, sve više novina posvećivalo je veći prostor sportu, a tjedne novine poput *Bell's Life in London and Sporting Chronicle* stekle su popularnost. Tijekom druge polovice 19. stoljeća, s rastom prihoda i slobodnog vremena, sport u Britaniji doživljava procvat, a novi, jeftiniji sportski listovi poput *Penny Bell's Life and Sporting News* pojavili su se kako bi zadovoljili rastuću potražnju za sportskim vijestima. Napredak u komunikacijskim tehnologijama, poput telegrafa, omogućio je brže izvještavanje o sportskim rezultatima (Lloyd, 2007).

Krajem 19. stoljeća sport je dobivao sve više prostora u tisku, posebno u večernjim novinama koje su iskoristile rastuću popularnost sporta. Pojavili su se novi časopisi posvećeni sportu, dok su specijalizirani listovi poput *Fishing Gazette* i *Cyclist* pratili pojedinačne sportove. Također je poraslo zanimanje za ženski sport, s povećanim izvještavanjem o ženama u sportovima poput tenisa i biciklizma. Tisak je odgovorio na rastuću potražnju za sportskim vijestima, što je značajno utjecalo na razvoj sportske kulture u Britaniji (Lloyd, 2007).

Početak sportskog novinarstva u Njemačkoj vezan je uz gimnastiku, kada je Michael Friedrich Richter 1842. godine osnovao časopis *Allgemeine Turnzeitung* (Opće novine za gimnastiku). Kasnije su se pojavili *Turner* (1846) i *Deutsche Turnzeitung* (1856). U Francuskoj je 1854. godine prvi sportski magazin *Le Sport* započeo s izlaženjem. Krajem 19. stoljeća novine u nekim europskim zemljama počinju privlačiti širu publiku, ne ograničavajući se više samo na više

društvene slojeve, već se postupno šire i na srednje slojeve. Uoči 20. stoljeća, sportske novine postaju sve brojnije diljem Europe. Tako je 1896. godine u Italiji pokrenut list *Gazzetta dello Sport*, 1900. godine francuski list *L'Équipe*, a 1906. u Španjolskoj list *El Mundo Deportivo* (Rodek, 2018:110-114).

Povijest sportskog novinarstva u Sjedinjenim Američkim Državama započinje već u ranim danima nacije i usko je povezana s razvojem novinskog novinarstva te s rastom sporta kao važnog dijela američke kulture. *Boston Gazette* je 1733. godine, četrdeset tri godine nakon objave prve novine u kolonijama, izvijestio o lokalnoj boksačkoj borbi između Johna Faulcomera i Boba Russela. Ovaj izvještaj smatra se prvim sportskim izvještajem u sjevernoameričkim novinama ili časopisima. Godine 1819. pojavljuje se *American Farmer magazine*, prvi američki medij posvećen sportu (Blackistone, 2012).

Do kraja 19. stoljeća, novine su postale glavni medij za praćenje sporta u Americi. Ključni faktori bili su pojava *Penny Press* novina, koje su smanjile cijenu izdanja kako bi privukle srednju klasu, i industrijska revolucija koja je potaknula urbanizaciju. Ovi su razvojni trendovi značajno povećali interes za sportsko novinarstvo, koje je postalo važan dio američkih novina (Moritz, 2017).

Razvoj sportskog novinarstva u 19. stoljeću bio je značajno oblikovan djelovanjem Josepha Pulitzera. Kada je 1883. preuzeo *New York World*, novina je imala skromnu nakladu, no zahvaljujući Pulitzerovim inovacijama, poput osnivanja sportske redakcije, smanjenja troškova i modernizacije, naklada je do 1892. narasla na dva milijuna primjeraka (Schudson, 1978; Hughes, 1981, cit. prema Nicholson, 2007). Pulitzerovo djelovanje postavilo je temelje za sportsko novinarstvo u američkim medijima. Godine 1895. *New York Journal* u vlasništvu Williama Randolpha Hearsta uveo je prvu posebnu sportsku sekciju, dodatno ističući važnost sporta u novinama (Moritz, 2017).

Krajem 19. i početkom 20. stoljeća sportsko novinarstvo je značajno poraslo. Dok su američke novine 1880. godine posvećivale samo 0,04% prostora sportu, do 1920. taj je postotak narastao na 12-20%, a gotovo svaka novina imala je sportsku sekciju. Robert McChesney je istaknuo da je sportsko novinarstvo tada postalo prepoznatljiv žanr i ključni dio novina. Ova era, poznata kao Zlatno doba sportskog novinarstva, obilježena je legendarnim novinarima poput Grantlanda Ricea i Damona Runyona te novim praksama, uključujući *play-by-play* izvještaje koje je izumio Joe Vila (McChesney, 1989, cit. prema Moritz, 2017).

U prvoj polovici 20. stoljeća, različiti mediji, posebno radio, počinju se intenzivnije baviti sportom. Radio je brzo stekao popularnost kao medij koji redovito prenosi sportske događaje. Iako je na početku bio podložan kritici, što je često bilo posljedica straha od nove konkurencije, radio je ubrzo osvojio masovnu publiku zahvaljujući izravnim prijenosima sportskih događaja. Ovi prijenosi omogućili su slušateljima osjećaj prisutnosti na događaju, čineći sportske događaje dinamičnijim i emotivnijim (Rodek, 2018:115).

Od svojih početaka, radio je igrao ključnu ulogu u razvoju i popularizaciji sporta diljem svijeta. U početku su se rezultati sportskih utakmica javljali tek nakon događaja, uz nekoliko sažetaka. Međutim, s promjenama koje su uslijedile u 1920-ima, kada su radijske postaje počele dobivati komercijalne licence, sport je postao sve prisutniji u radijskom programu. Prvi prijenos sportskog događaja uživo bio je 1921. godine na KDKA radiju u Pittsburghu, koji je emitirao boksački meč između Johnnija Dundeeja i Johnnija Raya. U Australiji i Novom Zelandu, prvi sportski komentari emitirani su 1923. godine, dok je u Ujedinjenom Kraljevstvu, s osnivanjem BBC-a 1926. godine, radijska pokrivenost sporta počela značajnije rasti. Prvi prijenos nogometne utakmice na BBC-u bio je 1927. godine (Tandon, 2022). Drugi prijenos boksa dogodio se tri mjeseca kasnije, 2. srpnja 1921. godine. Promotor George Rickard organizirao je borbu između francuskog prvaka Georges Carpentiera i američkog prvaka Jacka Dempseya u New Jerseyju (Milewski, 2023).

Međutim, tehnološki napredak donio je i izazove. Vlasnici timova i klubova primijetili su da je veća dostupnost prijenosa putem radija smanjila posjećenost utakmica uživo, što je rezultiralo smanjenjem prihoda od prodaje ulaznica. Ova zabrinutost dovela je do zabrana prijenosa u nekim klubovima između 1934. i 1939. godine (Tandon, 2022).

U ranim 1930-im godinama, eksperimentalna televizijska postaja CBS prenosila je sveučilišne utakmice američkog nogometa. U toj fazi testiranja, prijenos uživo bio je ograničen na studio, gdje je kamera prikazivala ploču s imenima timova i loptu koja se fizički pomicala kako su se timovi kretali. Ova metoda bila je slična današnjim *online* prikazima sportskih rezultata, gdje grafičke simulacije prikazuju igru. Televizija je bila dostupna samo malom broju ljudi s TV prijemnicima, dok je zvuk prenošen radijem. CBS je također emitirao boksačke mečeve iz studija, što je bilo tehnički izazovno zbog malog prostora i opreme, zbog čega su boksači često „izlijetali“ iz kadra (Washburn, Lamb, 2020: 128).

Televizija je značajno utjecala na razvoj sporta, a povijest sportskih prijenosa na TV-u započela je 17. svibnja 1939. godine kada je utakmica bejzbola između Columbijce i Princetona prvi put prenesena uživo. NBC emitirala je ovu utakmicu na oko 400 televizijskih prijemnika dostupnih u to vrijeme, označivši tako početak redovitih sportskih prijenosa na televiziji. Uspjeh ovog prijenosa potaknuo je NBC da uskoro prenese i utakmicu iz velike lige s Ebbets Fielda u Brooklynu. Ovaj događaj na Baker Fieldu označava početak masovnog interesa za sportske prijenose i njihovu ključnu ulogu u razvoju televizije kao komercijalnog medija (Koppett, 1999).

Televizijsko izvještavanje promijenilo je način rada novinara, koji su počeli koristiti statistiku, analize i pozadinske informacije umjesto pukih pregleda utakmica. Do sredine 1980-ih, ESPN je postao prva 24-satna sportska kabelačka stanica, a u *USA Today*, jedinom nacionalnom tiskanim novinama, sport je dobivao 25% dostupnog prostora svakodnevno (McChesney, 1989, cit. prema Moritz, 2017).

3. OBLICI SPORTSKOG NOVINARSTVA

Sportsko novinarstvo, poput drugih vrsta novinarstva, ima svoje jedinstvene kategorije i forme. Novinari koji se bave sportom moraju se prilagoditi specifičnostima medija u kojem rade, slijedeći pravila i smjernice koje postavlja njihov poslodavac ili medijska kuća.

3.1. SPORTSKO NOVINARSTVU U TISKU

U tiskanim medijima, prikaz sporta često ne odražava cijelu stvarnost sportskog događaja. Kada sportski novinar piše članak, ne može obuhvatiti sve aspekte događaja zbog njegove složenosti. Umjesto toga, odabire dijelove koji mu se čine važnima, procjenjujući i selektirajući informacije prema vlastitim kriterijima, dok nebitne informacije ostavlja po strani. Na taj način, novinar interpretira događaj prema svom viđenju i fokusira se na ono što smatra relevantnim (Rodek, 2018: 114). Sport se u tiskanim medijima često prati s velikom pažnjom, a gotovo svi dnevni listovi, čak i oni koji nisu specijalizirani za sport, imaju sportske stranice. Količina i kvaliteta sportske rubrike u dnevnim novinama stalno rastu (Vasilj, 2014:48).

U 20. stoljeću novinski izdavači počinju sve više usklađivati sadržaj s interesima svojih čitatelja, što dovodi do toga da gotovo svake dnevne novine imaju sekciju posvećenu sportu. Popularnost

sporta stalno raste, a sportski novinari sve više naglašavaju zabavne aspekte sportskih događaja. Tijekom tridesetih godina 20. stoljeća, sve veći fokus stavlja se na ekonomske aspekte sporta, dok broj sportskih članaka raste u cilju povećanja naklade. U pedesetim i šezdesetim godinama, pod utjecajem medijskih trendova, naglasak se premješta na sportaše, što doprinosi stvaranju sportskih idola i junaka. Ova tematska usmjerenost i danas zadržava svoju važnost (Rodek, 2018:114).

3.2. SPORTSKO NOVINARSTVO NA RADIJU

Za razliku od tiskane forme, sportski novinari na radiju imaju prednost u direktnom prenošenju sportskih događaja i njihove atmosfere. Korištenjem glasa i intonacije tijekom prijenosa uživo, mogu stvoriti slikovite prikaze događaja za svoje slušatelje. Radio se razlikuje od drugih medija po nekoliko ključnih karakteristika: omogućava poučavanje, informiranje i zabavljanje, stvara mentalne slike kod slušatelja, koristi različite glasove, zvukove i glazbu, te je brz i ekonomičan u upotrebi vremena dok izvještava uživo s mjesta događaja (Vasilj, 2014:143).

Radio je pružio sportu novu dimenziju popularnosti i unaprijedio novinarstvo. Omogućio je prijenos uživo, koji slušaocima daje osjećaj prisutnosti na mjestu događaja, čime sportski događaji postaju dinamičniji i emocionalniji. Prednost radija njegova je brzina u prijenosu informacija, omogućujući praćenje događaja bilo gdje i bilo kada. Također, radio je omogućio razvoj novog žanra, intervju, koji se često koristi tijekom i nakon sportskih prijenosa (Rodek, 2018: 115).

Nakon što je radio bio glavni medij za prijenos sportskih događaja uživo, borio se s konkurencijom novih iskustava koje nude televizija i digitalne platforme. Ova promjena marginalizirala je radijsko sportsko emitiranje, jer publika sve više preferira pogodnosti i svestranost streaming usluga i mobilnih aplikacija. Unatoč izazovima, radijsko sportsko emitiranje i dalje ima odanu publiku, osobito u područjima s ograničenim pristupom internetu ili tijekom uživo događaja gdje je komentiranje u stvarnom vremenu cijenjeno. Međutim, opći trend ukazuje na smanjenje važnosti radijskog sportskog emitiranja dok se publika okreće više uronjenim i interaktivnim iskustvima gledanja (Simic, 2024).

3.3. SPORTSKO NOVINARSTVO NA TELEVIZIJI

Televizija ima jedinstvenu sposobnost izazivanja intenzivnih emocionalnih reakcija kod gledatelja, što nije moguće postići putem tiska ili radija. Na televiziji se mogu vidjeti detalji poput emotivnih izraza sportaša i bijesa trenera, kao i rituali poput izvođenja himne. Krupni planovi, kao što su slike igrača koji slavi pogodak, pomažu u prenošenju emocija gledateljima. Personalizacija, koja uključuje upotrebu imena sportaša, dodatno povećava bliskost i angažman između gledatelja i sportaša (Rodek, 2018: 117).

Emisije prije i nakon izravnih prijenosa sportskih događaja često su među najgledanijima, jer gledatelji ne prate samo utakmicu, već i najave, analize i komentare stručnjaka i sportaša. Takve emisije zahtijevaju visoku razinu organizacije i pripreme. Osim njih, postoje sportski blokovi u Dnevniku, sportsko-dokumentarne emisije o karijerama sportaša te sportski intermezzo tijekom poluvremena s ciljem zabave gledatelja (Vasilj, 2014:166-169).

Televizija je revolucionirala praćenje sportskih događaja omogućivši milijunima gledatelja u svojim domovima da prate događaje koji su prije bili dostupni samo onima koji su bili prisutni na licu mjesta. Medij je uveo brojne inovacije, poput ponovnog prikaza (*replay*), usporenog snimka i različitih kutova snimanja zahvaljujući više kamera. Ponekad, gledatelj ispred televizora može imati bolji pregled igre i doživjeti veće uzbuđenje nego oni koji su fizički prisutni na sportskom borilištu, posebno ako su udaljeni od terena (Beck, Bosshart, 2003).

U kontekstu komercijalizacije sporta, sport, mediji i oglašivači čine ključnu trojku koja stvara zabavnu industriju s velikim marketinškim potencijalom. Televizija je omogućila sportu da dosegne širu publiku i značajno utjecala na njegovu popularnost, kroz dramatične prijenose i reklame tijekom sportskih događaja. Ova prilagodba televiziji povećala je potrebu za publicitetom i sponzorima, dok su prava na prijenos sportskih događaja postala značajan komercijalni element zbog visokih naknada koje televizijske kuće plaćaju za prijenose popularnih događaja (Beck, Bosshart, 2003).

3.4. SPORTSKO NOVINARSTVO NA INTERNETU

S pojavom internetskih novinskih portala, sport je ubrzo dobio važnost koja je ranije bila rezervirana za televiziju. Danas su brojne najpopularnije stranice na internetu povezane sa sportskim temama, bilo da su u pitanju specijalizirani sportski portali ili opći portali s odjeljcima posvećenim sportu (Vasilj, 2014: 200).

Internetski mediji, uključujući društvene mreže, profesionalne medijske stranice, sportski portali i blogovi, nude mogućnost izravnog prijenosa sportskih događaja, slično televiziji. Međutim, njihov glavni doprinos je omogućavanje stalne interakcije i aktivnog sudjelovanja korisnika u diskusijama o sportskim temama. Korisnici mogu komentirati, izražavati svoja mišljenja te postavljati video, audio i slike. Internet portali su ključni za brzo dobivanje informacija i praćenje sportskih događaja, pružajući interaktivne platforme za prijenos uživo i prikaz multimedijских sadržaja (Rodek, 2018: 118).

S dolaskom digitalne ere, sportsko emitiranje doživjelo je još jedan značajan pomak. Uspon interneta donio je eru online streaminga, omogućujući navijačima da prate igre na svojim računalima i mobilnim uređajima. Digitalne usluge poput *ESPN+*, *Sky Sports* i *DAZN* nude sveobuhvatno praćenje raznih sportova, pružajući gledateljima neviđeni pristup uživo utakmicama, sažecima i analizama (Simic, 2024).

Internet nudi brzinu usporedivu s radijom i televizijom, ali bez ograničenja u pogledu vremena i prostora (Malović, 2005: 337). Njegova snaga leži u mogućnosti integriranja različitih medijskih formata, uključujući slike, tekst, audio i video sadržaj. Ova svestranost omogućuje sportskim novinarima veću kreativnu slobodu u stvaranju vijesti, dok istovremeno donosi i veću odgovornost za izradu sadržaja koji će privući posjetitelje na njihove internetske stranice (Vasilj, 2014: 200).

Osim toga, društvene mreže poput *Twittera* i *Instagrama* postale su ključne za sportsko emitiranje, s navijačima koji dijele reakcije i sažetke u stvarnom vremenu. Ovaj interaktivni element transformirao je iskustvo gledanja, pretvarajući sport u globalni razgovor koji nadmašuje granice i vremenske zone. Digitalno doba ne samo da je poboljšalo iskustvo za ljubitelje sporta, već je i učinilo interakciju sportskih institucija dostupnijom (Simic, 2024).

Kako tehnologija napreduje, sportsko emitiranje ulazi u novu eru s virtualnom stvarnošću (VR) i proširenom stvarnošću (AR). VR omogućuje navijačima uronjeno iskustvo kao da su prisutni na stadionu, dok AR poboljšava prijenose s *real-time* podacima i vizualnim efektima. Ove tehnologije ne samo da unapređuju iskustvo gledanja, već donose i značajne ekonomske prednosti. AR omogućuje brendovima da postavljaju ciljana oglašavanja i interaktivne elemente izravno na ekran, dok VR otvara mogućnosti za *premium* pretplate i plaćanje po gledanju. Uvođenje AR i VR privlači tehnološki napredne publike i poboljšava zadržavanje gledatelja, što dovodi do većeg broja gledatelja i prihoda od oglašavanja, te pomaže emiterima da maksimiziraju prihode u sve konkurentnijem medijskom okruženju (Simic, 2024).

4. SPORTSKI NOVINAR

Iako se može činiti da je posao sportskog novinara san, s mogućnostima putovanja, susretima sa sportašima i najboljim mjestima na utakmicama, stvarnost je često drukčija. Dok drugi uživaju u sportskim događanjima, sportski novinari suočavaju se s izazovima i često primaju oštre kritike. Mnogi ljudi misle da su stručnjaci za sport, iako to nije uvijek slučaj, što dodatno otežava rad novinara. Oni moraju pažljivo istražiti i pripremiti se za svaki događaj kako bi osigurali točne informacije, uključujući imena, godine i statistike (Malović, 2005:115).

Sportsko novinarstvo je specijalizirana grana koja se dijeli prema različitim sportovima. Novinari se usko specijaliziraju za pojedine sportove, kao što su nogomet, košarka, tenis i drugi, kako bi pratili događaje i natjecanja na visokoj razini stručnosti. Zbog informiranosti publike, novinari moraju biti jednako ili više upućeni, a samo iskusni novinari s dugogodišnjim karijerama mogu birati koje sportove i događaje prate (Andrews, 2005: 3).

Vasilj identificira specifične teme u sportu koje mogu biti predmet istraživačkog novinarstva, poput namještanja rezultata, korupcije sudaca i sportskih čelnika, financiranja klubova, transfera sportaša, dopinga, podmićivanja za organizaciju velikih natjecanja, nereda na sportskim događajima, klađenja i izgradnje sportskih objekata. Ove teme zahtijevaju prikupljanje i analizu podataka, što može uključivati detaljne analize sportskih događaja i načina na koji sportaši postižu uspjehe. Takav rad često traje dugo, uključuje mnogo truda i suradnju više osoba (2014: 224).

Sportsko novinarstvo obuhvaća različite aspekte izvještavanja o sportskim događanjima. Ono uključuje praćenje natjecanja, od najava i izvještaja izravno s terena do komentara i analiza nakon događaja. Također, sportski novinari bave se izradom profila sportaša, predstavljanjem novih igrača i trenera te analizom sezonskih performansi. Pored toga, važan dio njihovog posla je praćenje i izvještavanje o negativnim pojavama u sportu (Malović, 2005: 305, 306).

Prema Vasilju, uspjeh u sportskom novinarstvu zahtijeva kombinaciju različitih vještina i sposobnosti. Ovo obuhvaća temeljito poznavanje sporta i razumijevanje potreba publike, ovladavanje retoričkim pravilima i specifičnim stilovima pisanja, kao i široko obrazovanje. Novinari trebaju razviti osobni stil i radnu metodu, koristiti statistiku te se pridržavati rokova.

Također, važno je poštovati etičke i moralne standarde, koji su osnovni za sve novinarske djelatnosti (Vasilj, 2014: 24).

Sportski novinari imaju zadatak pratiti sportske događaje i izvještavati o njima publici. Da bi bili uspješni u tom poslu, trebaju posjedovati empatiju, koja im pomaže da razumiju i prenose emocije i misli sportaša i drugih sudionika, što je ključno za kvalitetnu komunikaciju (Sapunar, 1995:136).

Kako bi poboljšali organizaciju i pružili podršku, novinari su formirali mnoge nacionalne udruge, na međunarodnoj razini ključna institucija je Association Internationale De La Presse Sportive. AIPS je osnovana 1924. godine u Parizu prije 8. Olimpijskih igara. Njezin cilj je unaprijediti suradnju među članicama, zaštititi vrijednosti sporta i poboljšati radne uvjete novinara. AIPS također ulaže u kulturu i nudi mladim sportskim novinarima prilike za usavršavanje kroz prestižni Program mladih novinara (AIPS, 2024). U Hrvatskoj, odgovarajuća organizacija koja se bavi sportskim novinarstvom je Hrvatski zbor sportskih novinara.

Teme za sportske rubrike biraju se na temelju nekoliko ključnih kriterija. Prema Vasilju, elitni sportovi i prestižna natjecanja te vrhunski klubovi, uvijek su u središtu interesa. Aktualnost događaja također igra važnu ulogu, pri čemu noviji događaji imaju prednost pred starijima. Veliki sportski događaji s globalnim sudjelovanjem, postizanje rekorda i značajni uspjesi često su u fokusu, uz pažnju na kontroverze poput sukoba unutar klubova, rasprava o najboljim sportašima ili nesuglasica oko izbora trenera. Također je važna edukacijska vrijednost tema, jer je cilj ne samo informirati već i educirati publiku. Neuobičajene situacije poput velikih promašaja ili pravnih pogrešaka privlače pažnju, dok negativne vijesti kao što su ozljede, doping skandali, namještanje utakmica ili nasilje često izazivaju interes. Osim toga, muški sportovi često dobivaju veću medijsku pažnju u usporedbi s ženskima, iako ta razlika u individualnim sportovima može biti manja. Odabir vijesti također zavisi o mediju u kojem će biti objavljene (Vasilj, 2014:35).

Mnogi sportski novinari ulaze u ovu profesiju zbog vlastitog iskustva u sportu ili dubokog interesa za njega, što dodatno utječe na njihovu objektivnost. Također, teško je zadržati neutralnost kada se izvještava o sportskim događajima, posebno ako se vlastita reprezentacija natječe na važnom natjecanju. Čitatelji često već znaju rezultate uživo i traže više od puka izvještavanja; žele čuti različite perspektive i analize utakmice. Stoga, novinari, koji su sami ljudi s vlastitim favoritima, ponekad teže ostati objektivni. Zbog toga su na sportskim portalima i u novinama česti članci sa

subjektivnim analizama. Bez obzira na način izvještavanja, sportske teme uvijek će privući svoju publiku (Hoque Moni, 2014).

Stofer, Schaffer i Rosenthal naglašavaju da osim pisanja, novinari trebaju ovladati vođenjem blogova, korištenju digitalnih alata i društvenih mreža, kao i stvaranju video sadržaja. S obzirom na sve veći značaj online novinarstva i rastuću upotrebu web portala u odnosu na tiskane medije, potražnja za novinarima s multimedijским vještinama raste. Uz poštovanje etičkih standarda, novinari trebaju biti sposobni koristiti različite multimedijске alate (Stofer et al., 2010: 14).

Prema Vasilju (2014:24), novinar mora imati duboko razumijevanje sporta o kojem piše, a idealno bi bilo ako je osobno bio uključen u taj sport, bilo amaterski ili profesionalno. Malović dodatno naglašava da sportski novinari trebaju poznavati sve aspekte sporta, uključujući njegovu teoriju, povijest i rezultate, kao i informacije o sportašima, trenerima i klubovima. Oni trebaju aktivno pratiti sport, prisustvovati treninzima i natjecanjima te živjeti životom tog sporta (Malović, 1996:132).

5. SPORTSKO NOVINARSTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ

Jedan od najranijih prikaza sportskih natjecanja u Hrvatskoj može se naći u pjesmi pod nazivom *Pisma od uvoza kako Makarani prevezoše Splitsane na 6. IX. 1767.* koju je napisao franjevac Franjo Radman. Pjesma opisuje veslački susret između posada iz Splita i Makarske, pri čemu posada iz Makarske pobjeđuje na trasi od otočića Mrduja do splitske luke. Prema Jajčeviću, ova pjesma predstavlja jedan od prvih primjera sportskog izvještavanja u Hrvatskoj, naglašavajući dugu tradiciju praćenja sportskih događaja u književnim i novinarskim djelima (1987:11).

Razvoj sporta i sportske publicistike u Hrvatskoj pratila je zapadna praksa kroz natjecateljski sport, sokolski pokret i tjelesnu kulturu u školama. Andrija Hajdinjak dao je značajan doprinos razvoju tjelovježbe i sportskog novinarstva u Hrvatskoj. Godine 1875. objavio je priručnik *Tjelovježba u pučkoj školi*, među prvim uputama za uvođenje obavezne tjelovježbe u hrvatske škole. Zajedno s Franjom Hochmanom, 1878. pokrenuo je polumjesečno glasilo *Sokol*, prvi sportski list u Hrvatskoj, čime je dodatno utjecao na popularizaciju tjelovježbe i sporta u zemlji (Jajčević, 1987: 15, 35).

U 1890. godini, dok je Dalmacija bila pod austrijskom vlašću, Ante Parać osnovao je u Splitu časopis pod nazivom *Sport Dalmato* (ili Dalmatinski sport). Ovaj dvojezični časopis, koji je izlazio svaka dva tjedna na talijanskom i hrvatskom jeziku, pokrивao je razne sportske teme specifične za Dalmaciju. Uredništvo je posvećivalo posebnu pažnju temama poput lova, ribolova, planinarenja, tjelesne kulture, mačevanja, biciklizma, pomorskih sportova i konjičkih sportova. Prema Jajčeviću, *Sport Dalmato* predstavlja prvi periodični sportski časopis u Hrvatskoj koji je imao grafičke i sadržajne značajke novina, te se stoga može smatrati prvim pravim sportskim novinama u zemlji (1987: 36).

Povijest sportskog novinarstva u Hrvatskoj započinje 1948. godine, kada je osnovana prva sekcija sportskih novinara unutar profesionalnog udruženja novinara bivše Jugoslavije. Ova sekcija igrala je ključnu ulogu u uspostavi Savezne sekcije novinara Jugoslavije tijekom 1960-ih godina (Bakić, 2019). U to vrijeme, sekcija je također surađivala s AIPS-om (Vasilj, 2014: 22).

Upravni odbor Hrvatskog novinarskog društva prihvatio je 3. lipnja 1948. prijedlog redakcije Narodnog sporta za osnivanje sekcije novinara posvećene fizičkoj kulturi. Osnivačka skupština sekcije održana je u travnju 1949., a Miroslav Habunek imenovan je prvim predsjednikom. Tijekom rata 1991. godine, hrvatski sportski novinari odlučili su napustiti Udruženje sportskih novinara Jugoslavije i prijaviti se za članstvo u AIPS-u, osnovavši Hrvatsko društvo sportskih novinara 5. rujna 1991., s Darkom Draženovićem na čelu. Godine 1994. društvo je promijenilo naziv u Hrvatski zbor sportskih novinara (HZSN). Tijekom desetljeća, HZSN je postala istaknuta u europskoj i globalnoj hijerarhiji sportskog novinarstva, zahvaljujući ključnim ulogama predsjednika Jure Ozmeća i glavnog tajnika Marina Šarca, te je postala financijski neovisna od Hrvatskog novinarskog društva 2010. godine (HZSN, 2024).

Franjo Bučar imao je ključnu ulogu u popularizaciji sporta u Hrvatskoj. Unaprijedio je nastavu tjelesnog odgoja, organizirao edukativne programe za nastavnike tjelesne kulture te uveo sportove poput nogometa, tenisa i biciklizma. Osnovao je brojne sportske klubove i organizacije, uključujući Hrvatski sportski savez i Hrvatski sokolski savez. Kao predsjednik Jugoslavenskog olimpijskog komiteta i član Međunarodnog olimpijskog odbora, značajno je pridonio razvoju sporta. Također je bio poznat po svojem publicističkom radu i književnim istraživanjima. Od 1991. godine, Državna nagrada za sport "Franjo Bučar" dodjeljuje se za iznimne sportske uspjehe i doprinos sportu u Hrvatskoj (Hrvatska Enciklopedija, 2024a).

Hrvoje Macanović, ključna figura hrvatskog sportskog novinarstva, započeo je svoju karijeru 1923. kao dopisnik, a 1926. postao prvi profesionalni sportski novinar u Hrvatskoj u *Novostima*, gdje je radio kao glavni urednik do 1941. godine. Prvi je izravno prenosio sportska natjecanja, uključujući veslačko prvenstvo Kraljevine Jugoslavije 1929. godine, te je prvi izvještavao s Olimpijskih igara u Amsterdamu 1928. godine, a kasnije je pratio mnoge olimpijade. Nakon Drugog svjetskog rata, nastavio je raditi na Radiju Zagreb i Televiziji Zagreb. Poznat je po svojem zalaganju za upotrebu termina "sport" umjesto "šport" i bio je jedan od osnivača *Enciklopedije fizičke kulture*. Za svoj doprinos novinarstvu, 1979. godine dodijeljena mu je nagrada za životno djelo Hrvatskog zbora sportskih novinara. (Krajcar, 2024).

Sportske novosti započele su svoju povijest 9. kolovoza 1945. godine, kada je objavljen njihov prvi broj kao nastavak tradicije *Ilustriranih fizkulturnih novina*. *Ilustrirane fizkulturne novine*

pokreću se na inicijativu Miroslava Habuneka koji je bio i prvi urednik (Hrvatska Enciklopedija, 2024b). Tijekom svoje dugogodišnje povijesti, novine su se suočavale s različitim izazovima, uključujući promjene u uredništvu, vlasništvu i prelazak na tabloidni format. Ipak, *Sportske novosti* su zadržale svoju osnovnu koncepciju i dosljednost, što ih je učinilo najdugovječnijim sportskim listom u Zagrebu. Njihova dugovječnost leži u nepromijenjenom pristupu i odbijanju da se preorijentiraju na kladioničarske sadržaje, što je dovelo do propasti mnogih drugih novina. Kao što Miljenko Jergović ističe, *Sportske novosti* simboliziraju kontinuitet u novinarstvu i kulturnom pamćenju Hrvatske, nadživjevši sve promjene vremena zbog svoje posvećenosti kvaliteti i izvornosti (Jergović, 2015). Ovaj časopis brzo je stekao status najvažnijeg sportskog izdanja u zemlji zbog velike naklade i profesionalnog pristupa, izlazeći svakodnevno osim nedjeljom. *Sportske novosti* su preuzele ključnu ulogu u pružanju najnovijih sportskih informacija, čime su smanjile potrebu za sličnim publikacijama. Danas ostaju jedan od ključnih aktera u sportskom novinarstvu u Hrvatskoj (Jajčević, 1987: 35-38).

Prva radijska postaja u Hrvatskoj, Radio Zagreb, započela je s radom 15. svibnja 1926. godine (HRT, 2024). Prvi radioprijenos nogometne utakmice u Hrvatskoj održan je 15. srpnja 1927. godine s igrališta Građanskog u Zagrebu. Ovaj prijenos, iniciran od Zagrebačkog nogometnog podsaveza, označava početak radijskog prenošenja sportskih događaja u zemlji. Uvodne riječi na radiju dao je Vilim Brkić, tehnički tajnik podsaveza. Utakmica između Građanskog i HAŠK-a završila je pobjedom Građanskog rezultatom 4:2, uz osvajanje Balokovićevog pehara. Prijenos je izveo student Marijan Polić, a *Novosti* su 17. srpnja izvijestile da je ovaj događaj prvi put popularizirao nogometni sport putem radija u Hrvatskoj (Alić, 2017).

Televizijsko novinarstvo u Hrvatskoj, poput radijskog novinarstva, imalo je značajnu ulogu unutar Jugoslavije. Eksperimentalni televizijski program započeo je 1956. godine, a u istoj godini emitirana je i prva sportska reportaža pod nazivom *Od Atene do Melbournea*, koju je pripremio novinar Mladen Delić. Također te godine, Zagrebačka televizija izvela je prvi televizijski prijenos nogometne utakmice između Engleske i Jugoslavije, gdje je komentar Mladena Delića, koji je prethodno bio dostupan putem radija, usklađen s televizijskim prijenosom. Prekretnica je nastupila 1957. godine, kada je iz Maksimira prenesena nogometna utakmica između Jugoslavije i Italije, uz sliku i ton, s Mladenom Delićem kao komentatorom (Novak, 2006: 410).

6. ŽENE U NOVINARSTVU

U posljednjim desetljećima, žene su postigle značajan napredak u svijetu sportskih medija, industriji koja je dugo bila dominirana muškarcima. Iako su promjene spore i nelinearne, žene danas imaju više prilika i manje se suočavaju s predrasudama nego u prošlim vremenima.

Tijekom 1970-ih godina, borba za pravo žena da ulaze u svlačionice sportskih timova nakon utakmica bila je ključna feministička borba u SAD-u. Anne Doyle se smatra jednom od prvih žena u sportskom novinarstvu. Početkom 1979. godine, dok je radila u sportskoj redakciji na CBS-ovoj stanici u Detroitu, zauzela je kontroverzan stav tražeći da joj se dopusti ulazak u svlačionice zajedno s muškim kolegama. Kao rezultat toga, postala je jedna od prvih žena u zemlji koja je dobila pristup profesionalnim svlačionicama. Ovo je bio velik uspjeh, no samo početak višedesetljetne borbe za žene u sportskom novinarstvu. (Vasilj, 2014: 23).

U povijesti ženskog sportskog novinarstva, nekoliko istaknutih imena su među prvima koja su probila granice tog razdoblja. Lesley Visser bila je prva žena uvrštena u Pro Football Hall of Fame, prva koja je izvještavala s bočne linije Super Bowla, prva žena analitičarka na radiju i televiziji. Također je jedina sportska novinarka koja je radila na prijenosima Final Four, Super Bowla, NBA Finala, Olimpijskih igara, World Seriesa i drugih velikih sportskih događaja. Nakon što je 1974. godine osvojila Carnegie Foundation Grant, započela je karijeru u *Boston Globeu* i kasnije radila u CBS-u, ABC-u i HBO-u. Izabrana je u Sportswriters Hall of Fame i Sports Broadcasters Hall of Fame te je osvojila Billie Jean King "Outstanding Journalist Award" i Newseum Award za životno djelo (ISHOF, 2024).

Christine Brennan je jedna od vodećih sportskih novinarki u SAD-u, poznata po svom radu u *USA Today*, te redovitim nastupima na *ABC News*, *CNN*, *PBS* i *NPR*. Karijeru je započela 1981. godine kao prva žena sportska novinarka za *Miami Herald*, a 1984. godine postala je prva žena koja je pokrivala NFL momčad u *Washington Postu* (Clemmons, 2022).

Claire Smith probila je barijere 1983. godine kada je postala prva žena koja je pokrivala MLB, izvještavajući o New York Yankeesima za *Hartford Courant* sve do 1987. godine. Također je

radila kao kolumnistica za *The New York Times* od 1991. do 1998. godine, te kao urednica i kolumnistica za *The Philadelphia Inquirer* od 1998. do 2007. godine (Amour, 2022).

Robin Herman postala je prva žena sportska novinarka u *New York Timesu* 1973. godine. Dvije godine kasnije, ona i kanadska novinarka Marcel St. Cyr postale su prve žene koje su imale dopuštenje za ulazak u profesionalnu svlačionicu muškaraca, na *NHL All-Star Gameu* u Montrealu. Često je, međutim, Herman provodila dugo vrijeme čekajući ispred vrata svlačionica da bi razgovarala s igračima. Kada se približavao rok za njezinu priču, mogla je postaviti samo nekoliko pitanja prije nego što bi žurno otišla do novinarske lože kako bi završila članak. Nakon četiri godine iscrpljujućih iskustava, odlučila je napustiti sportsko novinarstvo (Lannin, 2022).

Jane Gross počela je pisati za *Sports Illustrated* krajem 1960-ih godina i zatim prešla u *Newsday* i *New York Times* kako bi pokrivala profesionalni košarkaški svijet. Zbog Gross, NBA povjerenik Larry O'Brien potaknuo je NBA timove da otvore svoja svlačionice ženama sredinom 1970-ih. To ne znači da je Gross dočekana s otvorenim rukama. Bila je polivena kantama vode, a jednom joj je bačen tanjur špageta s mesnim okruglicama. Rekla je da se prebacila na vijesti u 1980-ima jer je postala umorna od zlostavljanja (Lannin, 2022).

Milka Babović započela je svoju karijeru u sportskom novinarstvu nakon završetka sportske karijere, u vrijeme kada je to područje bilo gotovo isključivo muško. Postala je članica Hrvatskog udruženja novinara 1949. godine i svoj novinarski put započela u časopisu *Narodni sport*. Presudni trenutak u njezinoj karijeri bio je 1957. kada je prešla na Radio Televiziju Zagreb, gdje je postala prva sportska reporterka u Hrvatskoj i dala značajan doprinos razvoju sportskog novinarstva. Poznata po svom jedinstvenom stilu, postala je zaštitni znak prijenosa umjetničkog klizanja i svojih komentara, ali je također komentirala mnoge druge sportove poput atletike, gimnastike i skijaškog trčanja (Kugli, 2024).

Još jedna značajna osoba u hrvatskom sportskom novinarstvu je Romana Eibl, koja je bila među rijetkim ženama koje su uspješno surađivale s muškim kolegama. Tijekom svoje karijere, radila je kao novinarka i urednica u *Vjesniku*, *24sata* i *Jutarnjem listu* (Kramarić, 2023). Godine 2013., Hrvatski zbor sportskih novinara dodijelio joj je priznanje za novinarku godine.

Situacija u sportskom novinarstvu se postepeno mijenja, s tim da žene sve češće prate i izvještavaju o velikim sportskim događanjima, iako su muški komentatori još uvijek dominantni, posebno u velikim sportovima. Hrvatska radiotelevizija napravila je značajan korak naprijed u posljednjem desetljeću uključivanjem Mile Horvat u svoj nogometni program. Iako je na početku bila prisutna skeptičnost javnosti, Horvat je svojim znanjem i radom uspjela steći povjerenje publike (Marušić, 2014).

U Hrvatskoj, od 164 člana Zbora sportskih novinara, samo 14 čine žene, a mnoge od njih već nisu aktivne u novinarstvu. S obzirom na razvoj interneta i novih medijskih platformi, mlade žene sada imaju sve više prilika u ovom području. Promjena u percepciji i statusu žena u sportskom novinarstvu je neizbježna, pri čemu sportski blogovi igraju važnu ulogu u tom procesu (Vasilj, 2014: 23).

9. ZAKLJUČAK

Povijest sportskog novinarstva pokazuje da je ovaj specifični oblik novinarstva prošao kroz značajne promjene, od prvih pisanih izvještaja i radijskih prijenosa, preko pionirskih televizijskih prijenosa, do modernih internetskih platformi. Sportsko novinarstvo se kontinuirano razvijalo kako bi odgovorilo na promjene u tehnologiji i potrebe publike.

Razvoj sportskog novinarstva počeo je s radijskim i tiskanim medijima, gdje su novinari prilagođavali svoje izvještaje prema tehničkim mogućnostima tih platformi. Ključni trenutak u povijesti ovog segmenta novinarstva bio je prvi televizijski prijenos sportskog događaja, koji je omogućio da šira publika sudjeluje u sportskim zbivanjima. Jedan od ranih primjera je prijenos Olimpijskih igara u Berlinu 1936. godine, kada je signal eksperimentalnog televizijskog programa bio dostupan unutar radijusa od 15 kilometara, a publika je mogla pratiti prijenose na velikim ekranima postavljenim u 21 auditoriju. Dolaskom interneta i digitalnih medija, sportsko novinarstvo doživjelo je novu transformaciju, omogućujući brže, interaktivnije i sveobuhvatnije izvještavanje o sportskim događajima.

Posebno mjesto u povijesti sportskog novinarstva zauzimaju novinari koji su oblikovali način na koji se sport prikazuje i percipira. Mladen Delić je svojim radom značajno doprinio popularizaciji sportskog novinarstva u Hrvatskoj. Njegov rad, zajedno s postignućima drugih važnih novinara, oblikovao je moderne standarde u ovoj specijaliziranoj grani novinarstva.

Iako su žene u sportskom novinarstvu povijesno bile u manjini, njihov doprinos postao je sve značajniji s vremenom. Prvi koraci žena poput Mary Ellen Garber, koja je započela svoju karijeru tijekom Drugog svjetskog rata, te Anne Doyle, koja je 1979. godine otvorila vrata muških svlačionica za žene, predstavljaju značajne pomake u razbijanju rodni barijera u ovom polju. U Hrvatskoj, figure poput Milke Babović i Romane Eibl pokazale su kako su žene uspjele probiti kroz povijesne prepreke i steći respekt u sportskom novinarstvu.

Iako se situacija postupno mijenja i žene sve češće prepoznaju kao ravnotežne sudionice u sportskom novinarstvu, još uvijek postoje izazovi i predrasude s kojima se suočavaju. Kroz prizmu novih medija, poput internetskih platformi i blogova, mlade novinarke sada imaju priliku

oblikovati budućnost sportskog novinarstva. Međutim, pitanja jednakosti i profesionalne prakse ostaju aktualna, što zahtijeva daljnju promjenu u percepciji i strukturi sportskog novinarstva.

Zaključno, razvoj sportskog novinarstva predstavlja dinamičan proces koji je odražavao šire društvene i tehnološke promjene. Uloga žena u ovom području, iako povijesno marginalizirana, postala je sve važnija, pridonoseći bogatstvu i raznolikosti sportskog izvještavanja. Nastavak ovog trenda i daljnje unapređenje profesionalnih standarda omogućit će daljnji razvoj sportskog novinarstva kao relevantnog i inkluzivnog segmenta medijske industrije.

10. LITERATURA

- AIPS (2024), History, *Association Internationale de la Presse Sportive*, <https://www.aipsmedia.com/index.html?page=history> (posjećeno 04.09.2024)
- Alić, M., (2017), Prvi radioprijenos nogometne utakmice u Hrvatskoj – 1927, *Povijest.hr*, <https://povijest.hr/nadanasnjidan/prvi-radioprijenos-nogometne-utakmice-u-hrvatskoj-1927/> (pristupljeno 04.09.2024.)
- Amour, L. (2022). Exclusive Interview: The Pioneering Claire Smith, First Black Female Baseball Reporter *Sports Illustrated*. <https://www.si.com/mlb/phillies/news/exclusive-interview-philadelphia-phillies-claire-smith-first-black-female-mlb-reporter> (posjećeno 04.09.2024).
- Andrews, P. (2005), *Sports journalism: A practical guide*. London: Sage Publications.
- Bakić, M. (ur.) (2019), *70 godina, a još se bavi sportom*. Zagreb: Hrvatski zbor sportskih novinara.
- Beck, D., Bosshart, L. (2003), Sports and media. *Communication research trends*, 22 (4), 2- 43.
- Blackistone, K., (2012), Early History of Sports Journalism in the United States, *Encyclopedia of Sports and Society*, ur. J. L. Smith i D. R. Brown. Oxford University Press.
- Bučar, Franjo, *Hrvatska enciklopedija*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/bucar-franjo> (pristupljeno 04.09.2024.)
- Clemmons, A. K., (2022), Every Day Gets Better: The Rise of Women in Sports Media, *Global Sport Matters*. <https://globalsportmatters.com/culture/2022/08/02/every-day-gets-better-rise-women-in-sports-media/> (posjećeno 04.09.2024).
- Habunek, Miroslav, *Hrvatska enciklopedija*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. <https://enciklopedija.hr/clanak/habunek-miroslav> (pristupljeno 04.09.2024.)
- Hoque Moni, M., (2014) *The Myth of Objectivity in Sports Reporting*, UK. <https://alochonaa.com/2014/02/24/the-myth-of-objectivity-in-sports-reporting/>, (pristupljeno: 26.8.2024.)
- Jajčević, Z. (1987.), *Sportska publicistika u Hrvatskoj*, Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.

- Jergović, M., (2015), 70 godina Sportskih novosti. *Jutarnji list*, <https://www.jergovic.com/sumnjivo-lice/70-godina-sportskih-novosti/> (pristupljeno 04.09.2024.)
- Kugli, R. (2024). Milka Babović – Televizijska sportska novinarka, *Zagreb Moj Grad*. <https://zagrebmojgrad.hr/milka-babovic-televizijska-sportska-novinarka/> (posjećeno 04.09.2024).
- Koppett, L., (1999), Baker Field: Birthplace of Sports Television. Columbia College Today, Columbia University.
- Krajcar, D. (2024), Hrvoje Macanović, prvi hrvatski sportski novinar. *Povijest.hr*. <https://povijest.hr/nadanasnjidan/hrvoje-macanovic-prvi-hrvatski-sportski-novinar-1904/> (pristupljeno 04.09.2024.)
- Kramarić, D. (2023), „U režiji Mamića i Pavića iz Jutarnjeg bačena na cestu?! ‘Nije nužan metak da bi ugasili plamen života‘“, *Promise.hr*, <https://promise.hr/u-reziji-mamica-i-pavica-iz-jutarnjeg-bacena-na-cestu-nije-nuzan-metak-da-bi-ugasili-plamen-zivota/> (pristupljeno 28.8.2024.)
- Lannin, J., (2022), Who Let Them In?: Pathbreaking Women in Sports Journalism, *Rowman & Littlefield Publishers*.
- Lesley Visser. (2024), *International Sports Hall of Fame*. <https://sportshof.org/lesley-visser/> (posjećeno 04.09.2024).
- Lloyd, A., (2007), Sports Reporting, *British Library Newspapers*. Detroit: Gale.
- Malović, S. (2005), *Osnove novinarstva*. Zagreb: Golden Marketing-Tehnička knjiga.
- Malović, S., Ricchiardi, S. (1996), *Uvod u novinarstvo*: Damir Mikulčić, *Novinar – sveznajući neznalica*, Zagreb
- Marušić, M., (2014), Vrijeme je da napokon prestane diskriminacija, Dajte nam da Mila Horvat komentira nogomet!, *dubrovackidnevnik.hr*, <http://dubrovackidnevnik.rtl.hr/sport/vrijeme-je-da-napokon-prestane-diskriminacija-dajte-nam-da-mila-horvat-komentira-nogomet> (pristupljeno 28.8.2024.)
- Milewski, K., (2024), How did sports radio broadcasting begin?, *Live365*. <https://live365.com/blog/how-did-sports-radio-broadcasting-begin/> (pristupljeno 04.9.2024.)

- Moritz, B., (2017), The history of sports journalism: Part 1 of 3, *Sports Media Guy*, <https://www.sportsmediaguy.com/blog/2017/5/9/the-history-of-sports-journalism-part-1-of-3> (pristupljeno 04.9.2024.)
- Moritz, B., (2017), The history of sports journalism: Part 2 of 3, *Sports Media Guy*, <https://www.sportsmediaguy.com/blog/2017/5/10/the-history-of-sports-journalism-part-2-of-3> (pristupljeno 04.9.2024.)
- Nicholson, M. (2007), *Sport and the media: Managing the nexus*. Oxford: Elsevier.
- Novak, B. (ur.) (2006), *Leksikon radija i televizije: Izdanje u povodu osamdesete godišnjice Hrvatskoga radija i pedesete godišnjice Hrvatske televizije*. Zagreb: Masmedia.
- „Povijest HRT-a“ (2024), *HRT.hr*, <https://o-nama.hrt.hr/hrt/o-hrt-1-1051> (pristupljeno: 28. kolovoza 2024.)
- „Povijest HZSN-a“ (2024), *HSZN*, <http://www.hzsn.hr/hr/onama/povijest-hzsn-a> (pristupljeno: 26.8.2024).
- Rodek, J., (2018), „Sport i mediji“, *Školski vjesnik: časopis za pedagoški teoriju i praksu*. 67. 108-121.
- Sapunar, M., (1995), *Osnove znanosti o novinarstvu*, EPOHA, Zagreb.
- Simic, L. (2024). The Evolution of Sports Broadcasting. *Esus*. <https://www.esus.ae/blog/the-evolution-of-sports-broadcasting> (pristupljeno 04.9.2024.)
- Stofer, K. T., Schaffer, J. R., Rosenthal, B. A. (2010), *Sports journalism: an interduction to reporting and writing*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Tandon, T., (2022), History of Radio and Sport, *Sport and Dev*. <https://www.sportanddev.org/latest/news/history-radio-and-sport> (pristupljeno 04.9.2024.)
- Trail, G. i James, J. (2015), *Introduction to Sport Consumer Behavior*. Sport Consumer Behavior (4th ed.). Seattle, WA: Sport Consumer Research Consultants LLC.
- Vasilj, M., (2014), *Sportsko novinarstvo*. Synopsis d.o.o. Zagreb.
- Washburn, P. S., Lamb C. (2020), *Sports journalism: A history of Glory, Fame and Technology*. Lincoln: University of Nebraska Press.
- Weedon, G., Wilson, B., Yoon L., Lawson, S. (2016), Where’s all the ‘good’ sports journalism? *Sports Media Research, the Sociology of Sport, and the Question of Quality Sports Reporting*. Review for the Sociology of Sports, 53(6), 639-667.

Sažetak

Mediji igraju ključnu ulogu u popularizaciji sporta, pružajući mu stalnu pozornost i značajan utjecaj. Novinari imaju važnu funkciju u oblikovanju sportske scene, koristeći različite platforme poput tiska, radija, televizije i interneta kako bi pružili sveobuhvatne izvještaje i analize. Razvoj ovih medijskih formata omogućio je sportskim novinarima da bolje odgovore na potrebe publike, od prvih radijskih prijenosa do suvremenih digitalnih platformi koje omogućuju brže i interaktivnije praćenje sportskih događaja. Povijest sportskog novinarstva pokazuje kako je ovaj sektor evoluirao kroz vrijeme, s ključnim trenutnim prekretnicama poput prvih televizijskih prijenosa i prilagodbe novim tehnologijama. Istaknuti novinari poput Mladena Delića značajno su doprinijeli razvoju sportskog novinarstva u Hrvatskoj. Rad se također bavi izazovima s kojima se suočavaju sportske novinarke u polju koje je tradicionalno dominirano muškarcima. Ističe se doprinos žena kao što su Mary Ellen Garber i Anne Doyle te uspjesi sportskih novinarki u Hrvatskoj poput Milke Babović i Romane Eibl, koje su uspjele prevladati povijesne prepreke i značajno unaprijediti sportsko novinarstvo.

KLJUČNE RIJEČI: mediji i sport, novinari, sportsko novinarstvo, sportske novinarke, sportsko novinarstvo u Hrvatskoj

Abstract

Media play a crucial role in the popularization of sports, providing continuous attention and significant impact. Journalists have an important function in shaping the sports scene, using various platforms such as print, radio, television, and the internet to deliver comprehensive reports and analyses. The development of these media formats has enabled sports journalists to better meet the needs of the audience, from the early radio broadcasts to modern digital platforms that allow for faster and more interactive coverage of sporting events. The history of sports journalism illustrates how this sector has evolved over time, with key milestones such as the first television broadcasts and adaptation to new technologies. Prominent journalists like Mladen Delić have significantly contributed to the development of sports journalism in Croatia. The paper also addresses the challenges faced by female sports journalists in a traditionally male-dominated field. It highlights the contributions of women such as Mary Ellen Garber and Anne Doyle, as well as the achievements of Croatian sports journalists like Milka Babović and Romana Eibl, who have overcome historical barriers and significantly advanced sports journalism.

KEYWORDS: media and sports, journalists, sports journalism, female sports journalists, sports journalism in Croatia